Parcul Herăstrău din București

Sinteză documentară Property INDEX, mar. 2026

Evoluția Parcului Herăstrău este strâns legată de dezvoltarea urbană a Bucureștiului și de transformările politice și sociale ale capitalei. Zona lacului Herăstrău a trecut de la un spațiu natural marginal la unul dintre cele mai importante ansambluri peisagere urbane din România. Cronologia de mai jos urmărește principalele repere istorice ale locului, de la primele urme de locuire până la statutul actual al parcului. Parcul este delimitat de Bulevardul Constantin Prezan, Bulevardul Aviatorilor, Bulevardul Beijing, Șoseaua Nordului, strada Elena Văcărescu, Șoseaua București-Ploiești și Șoseaua Kiseleff, ocupând aproximativ 110 hectare, în timp ce lacul Herăstrău are aproximativ 74 de hectare.

Istoria Herăstrăului pe scurt

Antichitate și perioade preistorice

- Paleolitic (cca. 100.000–40.000 î.Hr.): În zona Herăstrău au fost descoperite unelte din silex aparținând culturii musteriene, asociate populațiilor de Neanderthal.
- Epoca fierului (mileniul I î.Hr.): În zona Bordei-Herăstrău a existat o așezare pastorală din perioada Hallstatt, identificată în arheologie drept cultura Bordei-Herăstrău.
- Secolul I î.Hr.: Au fost descoperite urme ale unei așezări dacice, precum și un tezaur de podoabe din argint și monede grecești provenite din Tomis și Dyrrachium.

Secolele XVII–XIX

- Secolele XVII–XVIII: Zona Herăstrău era caracterizată de bălți, stufărișuri și terenuri umede din lunca Colentinei.
- Secolul XVIII: Prințul Alexandru Ipsilanti construiește pe malul lacului un pavilion în stil oriental, una dintre primele amenajări aristocratice ale zonei.
- 1831: Câmpia din apropierea lacului este utilizată pentru exerciții militare ale trupelor ruse și ale armatei Țării Românești.
- A doua jumătate a secolului XIX: Zona lacului devine loc de promenadă pentru locuitorii Bucureștiului, deși lacul rămâne o baltă naturală cu caracter mlăștinos.

Proiectele urbanistice premergătoare parcului

- 1890–1900: Apar primele propuneri urbanistice privind amenajarea zonei de nord a Bucureștiului și transformarea lacurilor Colentinei într-un sistem de agrement.
- 1906: Expoziția Jubiliară organizată în Parcul Carol demonstrează potențialul unor mari spații verzi urbane și influențează ideea creării unui parc similar în zona Herăstrău.
- 1910–1912: Urbanistul Cincinat Sfințescu promovează ideea realizării unui parc național în zona lacului Herăstrău.
- anii 1920: Planurile de sistematizare ale capitalei includ amenajarea lacurilor Colentinei și crearea unui sistem de parcuri și spații verzi.

Amenajarea interbelică

- 1930: Administrația municipiului București decide realizarea unui mare parc național în zona lacului Herăstrău.
- 1931–1932: Sunt elaborate proiectele urbanistice și peisagistice pentru amenajarea parcului.
- 1933: Încep lucrările de asanare a zonei mlăștinoase și de regularizare a lacului.
- 1933–1935: Se realizează lucrări hidrotehnice majore pentru stabilizarea lacului și modelarea malurilor.
- 1933–1936: Sunt excavați aproximativ 1,5 milioane de metri cubi de pământ pentru amenajarea lacului și a parcului.
- 1934: Primarul Alexandru G. Donescu inițiază oficial proiectul Parcului Național Herăstrău.
- 1935: Sunt create insulele artificiale ale lacului Herăstrău.
- 1936: Se inaugurează Parcul Național „Regele Carol al II-lea”.
- 1936: Se inaugurează Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”.
- 1936: În parc se desfășoară prima ediție a expoziției urbane „Luna Bucureștilor”.
- 1937: Expoziția „Luna Bucureștilor” continuă, fiind construite noi pavilioane expoziționale.
- 1938: Se finalizează principalele lucrări de amenajare ale parcului.
- 1939: Parcul este complet deschis publicului și devine cel mai mare parc al Bucureștiului.

Al Doilea Război Mondial

- 1940: După abdicarea regelui Carol al II-lea, parcul pierde denumirea regală și este numit simplu Parcul Național.
- 1941–1944: Parcul rămâne deschis publicului, deși activitățile culturale și expoziționale sunt reduse din cauza războiului.

Perioada stalinistă

- 1948: Parcul este redenumit Parcul de Cultură și Odihnă „I. V. Stalin".
- 1949–1953: Este construit Pavilionul H (actuala Berărie H), una dintre principalele clădiri ale parcului.
- 1951: La intrarea principală în parc este amplasată statuia lui Stalin.
- anii 1950: Parcul este reorganizat după modelul sovietic al parcurilor de cultură și odihnă.
- anii 1950: Sunt realizate noi amenajări sportive, pavilioane și spații pentru activități culturale.

Destalinizarea și perioada comunistă târzie

- 1956–1962: Statuia lui Stalin este demolată.
- 1962: Parcul este redenumit oficial Parcul Herăstrău.
- 1960–1970: Se modernizează aleile și infrastructura parcului.
- 1970–1980: Parcul devine unul dintre cele mai frecventate spații de recreere ale capitalei.

Perioada contemporană

- 1989: Căderea regimului comunist marchează începutul unei noi etape în administrarea parcului.
- anii 1990: Apar restaurante și terase pe malurile lacului.
- 2000–2010: Sunt realizate lucrări de modernizare a infrastructurii parcului.
- 2010–2016: Se modernizează aleile, iluminatul și zonele de agrement.
- 2017 (decembrie): Parcul este redenumit oficial Parcul Regele Mihai I al României.
- anii 2020: Parcul rămâne unul dintre cele mai importante spații verzi și de recreere ale Bucureștiului.

Istoria locului înainte de amenajarea parcului

Peisajul natural al luncii Colentinei

Zona în care se află astăzi Parcul Herăstrău făcea parte, până la începutul secolului al XX-lea, din lunca naturală a râului Colentina. Această luncă era caracterizată printr-un relief plat, modelat de meandrele râului și de o succesiune de bălți, helești și terenuri mlăștinoase. În timpul primăverii, când apele râului creșteau, o mare parte din această zonă era inundată, formând o rețea de luciuri de apă temporare.

Peisajul era dominat de vegetația specifică zonelor umede: sălcii, plopi, arini și stufărișuri. Acestea formau perdele naturale de vegetație de-a lungul malurilor și pe terenurile joase, contribuind la stabilizarea solului și la filtrarea apei. În zonele mai înalte, lunca era utilizată pentru pășunat sau pentru culturi agricole.

Înainte de amenajările hidrotehnice din secolul XX, cursul Colentinei era relativ instabil, iar lacurile existente aveau caracter natural sau semi-natural. Ele erau formate prin lărgirea albiei râului în anumite puncte sau prin bararea apei cu diguri rudimentare.

Domeniile boierești și exploatarea terenurilor

În perioada medievală și în epoca modernă timpurie, terenurile din jurul lacului Herăstrău făceau parte din domeniile unor mari familii boierești. Zona era relativ puțin locuită, fiind situată la periferia orașului București, dar avea o importanță economică datorită resurselor naturale.

Lunca Colentinei oferea terenuri fertile pentru agricultură și pășuni pentru animale. În același timp, pădurile din apropiere furnizau lemn pentru construcții și pentru diverse activități meșteșugărești. În unele zone erau instalate mori de apă sau alte mecanisme care utilizau energia hidraulică a râului.

De asemenea, lacurile și bălțile din luncă erau folosite pentru pescuit, iar pe malurile lor existau mici gospodării sau așezări rurale.

Originea toponimului „Herăstrău”

Denumirea Herăstrău provine de la un fierăstrău hidraulic instalat pe râul Colentina. Acest mecanism era folosit pentru tăierea lemnului și funcționa prin intermediul roții de apă, care transforma energia curentului în mișcare mecanică.

Instalația era amplasată în apropierea unui helești cumpărat de domnitorul Șerban Cantacuzino, în secolul al XVII-lea. Fierăstrăul devenise un punct important pentru prelucrarea lemnului destinat construcțiilor din capitală, iar activitatea sa a dat numele locului. În timp, termenul „herăstrău” a devenit toponim pentru întreaga zonă a lacului și a luncii din jur.

Primele descrieri ale zonei în secolul al XIX-lea

În secolul al XIX-lea, zona Herăstrău începe să fie menționată în diferite relatări și descrieri ale Bucureștiului. Călătorii și autorii epocii descriu lunca Colentinei ca pe un loc pitoresc, cu ape liniștite, vegetație bogată și câteva construcții izolate.

În acea perioadă, Herăstrăul devenise deja un loc de plimbare pentru locuitorii orașului. În zilele de sărbătoare, bucureștenii ieșeau în afara orașului pentru a petrece timpul în natură, iar malurile lacului erau un loc preferat pentru picnicuri sau excursii. În apropiere se aflau și alte locuri de agrement, precum pădurile Băneasa sau Florească, care atrăgeau vizitatori în special în perioada verii.

Apariția grădinilor de vară și a localurilor de agrement

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, zona Herăstrău începe să se transforme treptat într-un spațiu de recreere pentru populația capitalei. Pe malurile lacului apar grădini de vară, restaurante și pavilioane unde se organizau spectacole sau petreceri.

Una dintre cele mai cunoscute astfel de amenajări era Grădina Herăstrău, cunoscută și sub numele de Grădina Pascu, care oferea vizitatorilor muzică, dans și diferite forme de divertisment. Aceste grădini de vară erau foarte populare în epocă și reprezentau un element important al vieții sociale bucureștene.

În aceeași perioadă, lacul începe să fie utilizat pentru plimbări cu barca sau pentru scăldat, iar unele zone ale malurilor sunt amenajate pentru accesul publicului.

Integrarea zonei în expansiunea orașului

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, Bucureștiul începe să se extindă rapid către nord. Noile bulevarde și șosele – precum Șoseaua Kiseleff – apropie zona Herăstrău de centrul orașului și o transformă într-un spațiu tot mai accesibil.

Această apropiere determină apariția primelor proiecte de amenajare urbană a lacului și a terenurilor din jur. Urbanistii epocii considerau că zona Herăstrău are un potențial deosebit pentru crearea unui parc de mari dimensiuni, comparabil cu marile parcuri ale capitalelor europene.

În același timp, creșterea populației și industrializarea orașului accentuau nevoia de spații verzi pentru recreere și pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale locuitorilor.

Percepția vechiului lac înainte de amenajare

Înainte de amenajările interbelice, lacul Herăstrău era perceput de bucureșteni ca o simplă baltă insalubră, parte a unei zone mlăștinoase aflate la marginea orașului. Asanarea lacului și amenajarea parcului au schimbat radical percepția asupra locului, transformându-l într-un spațiu urban reprezentativ al capitalei.

Primele idei pentru amenajarea unui parc

Primele propuneri concrete pentru amenajarea unui parc în zona Herăstrău apar la începutul secolului XX. Urbanistii și inginerii care studiau dezvoltarea Bucureștiului considerau că lacul și lunca Colentinei oferă cadrul ideal pentru un parc metropolitan.

Aceste idei au fost susținute de proiectele de regularizare a râului Colentina, care urmăreau transformarea luncii într-un sistem de lacuri controlate. În acest context, zona Herăstrău era văzută ca nucleul unui viitor parc național al capitalei.

Planurile elaborate în acea perioadă prevedeau exproprierea terenurilor din jurul lacului, regularizarea malurilor și amenajarea unor alei și spații de recreere. Aceste proiecte aveau să fie realizate în deceniile următoare, când zona a fost transformată în Parcul Național Herăstrău.

Proiectele urbanistice de început de secol XX

Modernizarea Bucureștiului și apariția ideii unui mare parc metropolitan

La începutul secolului al XX-lea, Bucureștiul traversa o perioadă de transformare urbană accelerată. Capitala României se extindea rapid, iar autoritățile și specialiștii epocii încercau să introducă principii moderne de urbanism inspirate din experiențele marilor orașe europene. Creșterea populației, dezvoltarea infrastructurii și intensificarea activităților economice au generat o presiune tot mai mare asupra spațiului urban, iar nevoia de spații verzi publice devenise evidentă.

În acest context, urbanistii și inginerii care studiau dezvoltarea orașului au început să propună crearea unor mari parcuri la periferia capitalei, capabile să ofere locuitorilor spații pentru recreere și pentru contactul cu natura. Zona Herăstrău, situată în nordul orașului și caracterizată prin existența lacului și a terenurilor libere din jur, a fost identificată rapid ca una dintre cele mai potrivite locații pentru un astfel de parc.

Această viziune se înscria într-o tendință urbanistică europeană mai largă. În marile capitale occidentale, parcurile urbane de mari dimensiuni – precum Bois de Boulogne în Paris sau Tiergarten în Berlin – erau considerate elemente esențiale pentru calitatea vieții urbane. În mod similar, specialiștii români considerau că Bucureștiul trebuie să dezvolte un sistem coerent de spații verzi.

Primele inițiative legislative (1910–1912)

Primele demersuri concrete pentru amenajarea unui parc în zona Herăstrău au fost realizate la începutul secolului XX, când au fost adoptate mai multe inițiative legislative menite să faciliteze transformarea terenurilor din jurul lacului într-un parc public.

În anul 1910 a fost adoptată o lege care prevedea posibilitatea exproprierii unor terenuri din jurul lacului Herăstrău în vederea amenajării unui parc destinat publicului. Această lege reflecta interesul autorităților pentru transformarea zonei într-un spațiu verde de mari dimensiuni.

În anul 1912 a fost adoptată o nouă lege care relua și extindea aceste prevederi. Proiectul prevedea crearea unui Parc Național cu o suprafață de aproximativ 210 hectare în jurul lacului Herăstrău. În unele propuneri ulterioare, suprafața parcului era estimată chiar la peste 800 de hectare, dacă se includeau și terenurile din jurul lacurilor învecinate.

Deși aceste legi au creat cadrul juridic necesar, proiectul nu a putut fi realizat imediat din cauza dificultăților financiare și a izbucnirii Primului Război Mondial. Cu toate acestea, ideea unui parc metropolitan în zona Herăstrău a rămas prezentă în planurile urbanistice ale capitalei.

Rolul primarului Alexandru G. Donescu în crearea parcului

Amenajarea Parcului Național „Regele Carol al II-lea” a fost inițiată în mod direct de primarul Bucureștiului Alexandru G. Donescu, aflat în funcție între 1934 și 1938. Proiectul a fost

realizat de administrația municipală împreună cu o echipă de specialiști care includea pe directorul general al Cadastrului Municipiului București, Th. Rădulescu, arhitectul Octav Doicescu, inginerii Malaxa, Berindei, Breazu și Bogdan Alexandrescu, precum și arhitectul peisagist Friedrich Rebhuhn, directorul Direcției Horticole a Casei Regale.

Planurile urbanistice interbelice

După încheierea Primului Război Mondial și realizarea Marii Uniri, Bucureștiul a intrat într-o nouă etapă de dezvoltare urbană. Capitala României Mari avea nevoie de infrastructură modernă și de o planificare urbană mai coerentă.

În această perioadă au fost elaborate mai multe planuri urbanistice pentru dezvoltarea orașului, iar zona Herăstrău apare frecvent în aceste documente ca spațiu rezervat pentru un parc de mari dimensiuni. Urbanistul Cincinat Sfințescu, una dintre figurile importante ale urbanismului românesc, a susținut în mod constant necesitatea creării unui parc național în această zonă.

Planurile urbanistice ale epocii prevedeau nu doar amenajarea lacului și a terenurilor din jurul său, ci și integrarea parcului într-un sistem mai larg de spații verzi. Acest sistem urma să includă alte parcuri, grădini și zone naturale situate în nordul orașului, precum pădurile Băneasa sau zonele verzi din apropierea lacurilor Colentinei.

Sistemul lacurilor Colentinei

Un element esențial al acestor proiecte urbanistice era sistematizarea râului Colentina. Înainte de aceste intervenții, râul avea un curs relativ neregulat și forma o serie de bălți sau lacuri naturale. Inginerii epocii au propus transformarea acestor lacuri într-un sistem coerent de acumulări artificiale, care să îndeplinească mai multe funcții: controlul inundațiilor, alimentarea cu apă a orașului, îmbunătățirea microclimatului urban, crearea unor zone de agrementPentru realizarea acestui proiect a fost creată o comisie specială de specialiști, iar lucrările de regularizare au fost planificate în etape succesive. Lacul Herăstrău urma să fie unul dintre cele mai importante elemente ale acestui sistem.

Prin amenajarea lacurilor, zona Herăstrău urma să fie transformată dintr-o luncă mlăștinoasă într-un spațiu urban organizat, capabil să susțină amenajarea unui parc de mari dimensiuni.

Rolul administrației municipale

Implementarea proiectelor de sistematizare a lacurilor și de amenajare a parcului a fost coordonată de administrația municipiului București. Primăria capitalei a colaborat cu ingineri hidrotehnici, urbaniști și arhitecți pentru a elabora soluții tehnice și urbanistice adecvate.

În această perioadă au fost realizate studii topografice și hidrologice detaliate, care au permis stabilirea viitoarelor trasee ale digurilor și ale malurilor lacului. De asemenea, au fost analizate diferite variante pentru organizarea parcului și pentru conectarea acestuia cu arterele principale ale orașului.

Un rol important l-a avut și dezvoltarea infrastructurii de transport. Extinderea Șoselei Kiseleff și crearea altor bulevarde importante au apropiat zona Herăstrău de centrul orașului și au facilitat accesul populației la viitorul parc.

Premisele amenajării parcului

La începutul anilor 1930, toate condițiile necesare pentru realizarea proiectului erau îndeplinite. Existau planuri urbanistice clare, studii tehnice detaliate și un cadru legislativ favorabil.

În plus, autoritățile doreau să organizeze expoziții urbane și evenimente culturale de amploare, care să prezinte progresul capitalei. Zona Herăstrău, cu lacul său și cu terenurile libere din jur, oferea cadrul ideal pentru astfel de manifestări.

În aceste condiții, lucrările de sistematizare a lacului și de amenajare a parcului au început în anii 1930, marcând începutul transformării zonei într-unul dintre cele mai importante spații verzi ale Bucureștiului.

Declarația regelui Carol al II-lea despre realizarea parcului

La inaugurarea parcului în 1936, regele Carol al II-lea a subliniat caracterul simbolic al proiectului, afirmând că realizarea parcului împlinea „un vis vechi al Bucureștilor", planificat cu aproximativ trei decenii înainte. El observa că proiectul a rămas mult timp la stadiul de plan, dar a fost realizat foarte rapid odată ce decizia politică a fost luată.

Amenajarea lacului și a parcului (1930–1939)

Contextul urbanistic al anilor 1930

În deceniul al patrulea al secolului XX, Bucureștiul a intrat într-o perioadă de modernizare urbană intensă. Capitala României Mari devenise unul dintre cele mai dinamice centre urbane din Europa de Sud-Est, iar autoritățile municipale urmăreau transformarea orașului într-o capitală modernă, comparabilă cu marile metropole europene.

În acest context, proiectele urbanistice elaborate în primele decenii ale secolului au început să fie puse în aplicare. Printre cele mai ambițioase proiecte ale epocii se număra sistematizarea râului Colentina și amenajarea unei salbe de lacuri artificiale, care să îndeplinească simultan funcții hidrotehnice, sanitare și recreative.

Zona Herăstrău, situată la extremitatea nordică a orașului și caracterizată prin existența unui lac natural de mari dimensiuni, a fost aleasă drept nucleul unui viitor parc național al capitalei. Amenajarea sa urma să transforme un teritoriu periferic, mlăștinos și slab valorificat într-un spațiu urban reprezentativ.

Sistemul hidrotehnic al lacurilor Colentinei

Lucrările de sistematizare a râului Colentina au fost realizate sub coordonarea unor ingineri și specialiști în hidrotehnică, fiind unul dintre cele mai importante proiecte tehnice realizate în București în perioada interbelică.

Râul Colentina, care traversa zona de nord a capitalei, avea un curs sinuos și forma numeroase bălți și lacuri naturale. În perioadele cu precipitații abundente, aceste zone erau frecvent inundate, ceea ce genera probleme sanitare și dificulta dezvoltarea urbană.

Pentru a rezolva aceste probleme, s-a decis regularizarea cursului râului și transformarea lacurilor naturale într-un sistem de acumulări artificiale. Aceste lacuri urmau să fie dispuse în „salbă", fiecare fiind separat de celălalt prin baraje și ecluze.

În acest sistem, lacul Herăstrău avea o importanță centrală, fiind unul dintre cele mai mari și mai vizibile lacuri din apropierea orașului. Amenajarea sa trebuia să îndeplinească atât funcții hidrologice, cât și peisagistice.

Lucrările de amenajare a lacului Herăstrău

Lucrările de transformare a lacului Herăstrău au început la începutul anilor 1930 și au implicat intervenții tehnice de mare amploare. Pentru realizarea noii configurații a lacului, au fost excavați și deplasați aproximativ 1,5 milioane de metri cubi de pământ.

Malurile lacului au fost rectificate și consolidate pentru a preveni eroziunea. În același timp, au fost create insule artificiale, menite să diversifice peisajul și să creeze puncte de interes vizual.

Digurile și barajele realizate în cadrul sistemului hidrotehnic au permis controlul nivelului apei și integrarea lacului într-un circuit hidrologic mai amplu. Lacul Herăstrău devenea astfel parte a unui sistem coerent de acumulări care includea lacurile Băneasa, Florească, Tei și alte lacuri ale Colentinei.

Aceste lucrări nu au avut doar un rol tehnic, ci au contribuit decisiv la crearea cadrului natural al viitorului parc.

Organizarea Expoziției „Luna Bucureștilor"

Momentul decisiv pentru amenajarea parcului a fost organizarea Expoziției „Luna Bucureștilor", un eveniment anual dedicat prezentării progresului urbanistic și economic al capitalei.

Prima ediție a expoziției a fost organizată în anul 1935, iar ediția din 1936 a avut loc în noul parc amenajat în jurul lacului Herăstrău. Pentru acest eveniment, autoritățile municipale au accelerat lucrările de amenajare a zonei.

Pe malurile lacului au fost construite pavilioane expoziționale, spații pentru spectacole, restaurante și zone de promenadă. Expoziția atrăgea anual un număr mare de vizitatori și devenise un simbol al modernizării orașului.

Amenajarea acestor spații a contribuit decisiv la definirea structurii parcului și la transformarea sa într-un loc de recreere și de reprezentare urbană.

Muzeul Satului și integrarea sa în parc

Unul dintre cele mai importante proiecte realizate în cadrul amenajării parcului a fost Muzeul Național al Satului, inaugurat în anul 1936. Muzeul a fost creat sub coordonarea sociologului Dimitrie Gusti, fondatorul școlii sociologice de la București. Ideea muzeului era aceea de a prezenta arhitectura și cultura tradițională românească într-un cadru natural, prin reconstruirea unor gospodării autentice din diferite regiuni ale țării.

Casele, bisericile și anexele gospodărești au fost demontate din localitățile de origine și reconstruite pe malul lacului Herăstrău, într-o organizare care reproducea structura satelor tradiționale. Integrarea muzeului în peisajul parcului a fost realizată cu grijă, astfel încât construcțiile să se armonizeze cu vegetația și cu relieful natural.

Amenajarea spațiilor de promenadă

Pe lângă lucrările hidrotehnice și construcțiile expoziționale, o atenție deosebită a fost acordată amenajării spațiilor de promenadă.

Au fost trasate alei largi de-a lungul malurilor lacului, oferind vizitatorilor perspective variate asupra oglinzii de apă și asupra vegetației din parc. Unele alei aveau un caracter monumental, fiind concepute pentru plimbări și parade, în timp ce altele urmăreau trasee mai sinuoase, adaptate reliefului natural.

De-a lungul acestor promenade au fost amplasate bănci, pavilioane și debarcadere, care facilitau accesul la lac și organizarea activităților recreative. În același timp, au fost plantate numeroase specii de arbori ornamentali, care contribuiau la crearea unui peisaj variat și la definirea diferitelor zone ale parcului.

Inaugurarea Parcului Național

La finalul acestor lucrări, zona Herăstrău a fost transformată într-un parc urban de mari dimensiuni, considerat la acea vreme unul dintre cele mai moderne spații verzi ale capitalei.

Parcul a fost inaugurat oficial sub denumirea Parcul Național „Regele Carol al II-lea”. Prin dimensiunea sa, prin integrarea lacului și prin varietatea funcțiunilor, noul parc reprezenta o realizare importantă a urbanismului românesc interbelic. Amenajarea sa a demonstrat capacitatea administrației municipale de a transforma un teritoriu natural dificil într-un spațiu urban organizat și atractiv pentru populație.

Arhitectura parcului și axele compoziționale

Concepția peisageră generală

Amenajarea Parcului Herăstrău a fost realizată în anii 1930 în spiritul concepțiilor urbanistice moderne ale epocii interbelice, care urmăreau integrarea spațiilor verzi în structura generală a orașului. Proiectul nu a fost conceput ca o simplă grădină ornamentală, ci ca un ansamblu peisager de mari dimensiuni, organizat în jurul lacului și conectat direct cu principalele axe urbane ale capitalei.

Arhitectura parcului se bazează pe un principiu compozițional clar: lacul Herăstrău constituie centrul peisajului, iar toate elementele de amenajare – alei, peluze, insule, pavilioane și zone de vegetație – sunt organizate în jurul acestuia.

Această concepție permitea realizarea unui parc în care spațiile naturale și cele construite coexistau într-un echilibru atent controlat. Pe de o parte, lacul și vegetația ofereau un cadru natural amplu; pe de altă parte, aleile monumentale și spațiile ceremoniale introduceau o dimensiune urbană și reprezentativă.

Prin această combinație, Herăstrăul a devenit un exemplu de parc modern, situat la granița dintre parcul peisager tradițional și parcul urban monumental.

Axa Kiseleff – Arcul de Triumf – Herăstrău

Una dintre cele mai importante componente ale arhitecturii parcului este relația sa directă cu axa urbană Kiseleff – Arcul de Triumf – Herăstrău.

Șoseaua Kiseleff, amenajată încă din secolul al XIX-lea ca promenadă aristocratică, devenise în perioada interbelică una dintre cele mai elegante artere ale capitalei. La capătul său nordic se află Arcul de Triumf, monument ridicat inițial pentru celebrarea victoriei României în Primul Război Mondial.

Parcul Herăstrău a fost gândit ca o continuare naturală a acestei axe monumentale. Din punct de vedere urbanistic, Arcul de Triumf funcționează ca un punct de tranziție între orașul construit și spațiul natural al parcului.

Această relație creează o perspectivă urbană puternică: privirea se deplasează de la bulevardele monumentale ale orașului către spațiul deschis al lacului și al vegetației. În acest fel, parcul devine o extensie simbolică și vizuală a centrului capitalei.

Axa Aviatorilor – Piața Charles de Gaulle – parc

O a doua direcție importantă de acces către parc este reprezentată de Bulevardul Aviatorilor, care pornește din zona Pieței Victoriei și se îndreaptă către lacul Herăstrău.

Această arteră, trasată în prima jumătate a secolului XX, a fost concepută ca un bulevard larg, flancat de spații verzi și de clădiri reprezentative. La capătul său nordic se află Piața Charles de Gaulle, care constituie una dintre principalele porți de acces către parc.

Din punct de vedere urbanistic, această axă creează o legătură directă între zona centrală a orașului și spațiile de recreere din jurul lacului. Ea organizează fluxurile de circulație și permite o distribuire echilibrată a vizitatorilor în diferitele zone ale parcului.

Organizarea spațială a parcului

Structura spațială a parcului este rezultatul unei combinații între elemente geometrice și elemente peisagere. În zonele apropiate de intrările principale și de spațiile expoziționale, amenajarea are un caracter mai geometric și mai monumental. Aleile sunt rectilinii, iar peluzele sunt organizate în forme clare.

În zonele mai îndepărtate de intrări, amenajarea devine mai naturală. Aici aleile sunt sinuoase și urmează conturul lacului sau al masivelor vegetale. Această alternanță între spații formale și spații naturale creează un peisaj variat și dinamic.

Parcul include mai multe tipuri de spații: peluze deschise destinate plimbărilor și activităților recreative, zone împădurite cu vegetație densă, promenade de-a lungul lacului, insule artificiale integrate în peisajul lacului.

Prin această organizare, parcul oferă vizitatorilor o succesiune de experiențe spațiale diferite, de la zone animate și urbane la spații mai liniștite și mai naturale.

Insulele lacului și rolul lor peisager

Un element caracteristic al lacului Herăstrău este prezența mai multor insule artificiale, create în timpul lucrărilor de sistematizare din anii 1930. Aceste insule au fost realizate prin depunerea pământului excavat în timpul lucrărilor hidrotehnice.

Din punct de vedere peisager, insulele îndeplinesc mai multe funcții. Ele fragmentează suprafața lacului și creează perspective variate asupra apei. În același timp, insulele oferă refugii pentru vegetație și pentru fauna acvatică.

Unele dintre insule au fost amenajate pentru activități recreative sau pentru accesul vizitatorilor, în timp ce altele au fost lăsate într-o stare mai naturală. Prin prezența lor, insulele contribuie la dinamica peisajului și la diversitatea vizuală a lacului.

Sistemul de alei și promenade

Rețeaua de circulație pietonală din parc este organizată astfel încât să permită accesul facil la toate zonele importante ale parcului. Alei largi pornesc de la intrările principale și conduc către diferite puncte de interes, precum Muzeul Satului, debarcaderele sau zonele de agrement.

Promenada lacului reprezintă una dintre cele mai atractive componente ale parcului. Aceasta urmărește conturul apei și oferă priveliști largi asupra lacului și asupra insulelor. În unele zone, promenadele sunt amenajate cu terase, pavilioane sau debarcadere. Aceste amenajări permit vizitatorilor să se apropie de apă și să participe la activitățile recreative desfășurate pe lac.

Relația dintre parc și oraș

Unul dintre aspectele cele mai importante ale arhitecturii parcului este relația sa cu structura urbană a Bucureștiului. Herăstrăul nu este un spațiu verde izolat, ci un element integrat în sistemul de circulație și de spații publice al capitalei.

Prin conexiunile sale cu Șoseaua Kiseleff, Bulevardul Aviatorilor și alte artere importante, parcul funcționează ca o extensie naturală a orașului. Această integrare permite accesul ușor al populației și contribuie la rolul parcului ca spațiu central de recreere.

În același timp, dimensiunea sa și prezența lacului creează o ruptură vizuală și ambientală față de densitatea urbană din jur. Astfel, parcul oferă locuitorilor orașului o experiență de natură în interiorul unui mediu urban intens construit.

Evoluția parcului în perioada interbelică

Finalizarea amenajării și consolidarea rolului urban

După inaugurarea oficială a parcului în anul 1936, lucrările de amenajare au continuat în ritm susținut până la sfârșitul deceniului. Perioada 1936–1940 poate fi considerată etapa de definitivare a proiectului urbanistic și peisager care transformase zona Herăstrău într-unul dintre cele mai importante spații publice ale Bucureștiului.

În acești ani au fost realizate numeroase lucrări de completare a infrastructurii parcului: extinderea rețelei de alei, amenajarea peluzelor, plantarea masivelor vegetale și organizarea unor noi zone de recreere. În același timp, lacul și insulele sale au fost integrate tot mai mult în viața socială a orașului, fiind utilizate pentru plimbări cu barca, activități nautice și diferite manifestări publice.

Prin dimensiunea sa și prin poziția în structura urbană, parcul devenise rapid unul dintre principalele locuri de întâlnire și de promenadă pentru locuitorii capitalei.

Expozițiile „Luna Bucureștilor”

Un rol esențial în consolidarea prestigiului parcului l-au avut expozițiile organizate sub numele „Luna Bucureștilor”. Aceste manifestări, inițiate în anii 1930 de administrația municipală, aveau ca scop prezentarea progresului urbanistic, economic și cultural al capitalei.

Parcul Herăstrău a devenit principalul spațiu de desfășurare al acestor expoziții. În fiecare an, pe malurile lacului erau construite pavilioane temporare, standuri și instalații care prezentau realizările diferitelor instituții publice, ale industriilor românești sau ale unor organizații culturale.

Expozițiile atrăgeau un număr mare de vizitatori, transformând parcul într-un centru al vieții sociale și culturale a orașului. Pe lângă prezentările tehnice și industriale, evenimentul includea spectacole, concerte, competiții sportive și diferite manifestări artistice.

Această utilizare intensă a parcului a contribuit la consolidarea imaginii sale ca spațiu public reprezentativ al capitalei.

Arhitectura pavilioanelor expoziționale

Pavilioanele construite pentru expozițiile „Luna Bucureștilor” au constituit un experiment arhitectural important. Ele au fost proiectate de arhitecți reprezentativi ai epocii interbelice și reflectau tendințele moderniste ale arhitecturii românești din acea perioadă.

Aceste construcții erau în mare parte temporare și erau realizate din materiale ușoare, ceea ce permitea o mare libertate de expresie arhitecturală. Formele geometrice simple, suprafețele vitrate și volumele clare erau caracteristice pentru aceste pavilioane.

Deși majoritatea acestor construcții au fost demolate după încheierea expozițiilor, ele au avut un impact important asupra imaginii parcului și asupra modului în care spațiul era perceput de public.

Muzeul Satului și rolul său cultural

Un element permanent al amenajării parcului, realizat tot în contextul expoziției din 1936, a fost Muzeul Național al Satului. Spre deosebire de pavilioanele temporare ale expozițiilor, muzeul a fost conceput ca o instituție culturală durabilă.

Proiectul a fost inițiat de sociologul Dimitrie Gusti, care dorea să creeze un muzeu în aer liber dedicat arhitecturii și culturii tradiționale românești. În cadrul muzeului au fost reconstruite gospodării autentice provenite din diferite regiuni ale țării.

Integrarea muzeului în cadrul parcului a contribuit la diversificarea funcțiunilor acestuia. Herăstrăul nu era doar un loc de recreere, ci și un spațiu cultural și educativ, în care vizitatorii puteau descoperi patrimoniul rural al României.

Viața socială și recreerea urbană

În perioada interbelică, Parcul Herăstrău a devenit unul dintre cele mai frecventate locuri de recreere ale capitalei. Bucureștenii veneau aici pentru plimbări, picnicuri sau pentru a participa la diferitele evenimente organizate în parc.

Promenadele de-a lungul lacului erau foarte populare, mai ales în zilele de sărbătoare. În apropierea debarcaderelor se organizau plimbări cu barca sau cu vaporașul, iar unele zone ale lacului erau folosite pentru activități sportive.

Parcul devenise, astfel, un spațiu de întâlnire pentru diferite categorii sociale. Familii, studenți, turiști și reprezentanți ai elitei urbane se regăseau în același loc, contribuind la crearea unei atmosfere animate și cosmopolite.

Relația parcului cu dezvoltarea urbană a nordului orașului

În același timp cu amenajarea parcului, zona de nord a Bucureștiului a început să se dezvolte rapid. Construirea de noi bulevarde, vile și instituții publice a transformat această parte a orașului într-un cartier rezidențial prestigios.

Parcul Herăstrău a jucat un rol important în acest proces. Prezența sa a crescut atractivitatea zonei și a contribuit la dezvoltarea urbană a cartierelor din jur. Proximitatea parcului era considerată un avantaj major pentru noile locuințe și pentru instituțiile amplasate în această parte a orașului.

Astfel, Herăstrăul nu a fost doar un spațiu verde, ci și un factor important în configurarea structurii urbane a Bucureștiului interbelic.

Evoluția parcului în perioada comunistă

Schimbarea regimului politic și redenumirea parcului

Transformările politice produse în România după anul 1947 au avut consecințe directe asupra simbolisticii urbane și asupra modului în care erau administrate spațiile publice ale capitalei. După abdicarea regelui Mihai I și proclamarea Republicii Populare Române, numeroase instituții, străzi și spații urbane au fost redenumite pentru a reflecta noua orientare politică a statului.

În acest context, Parcul Național „Regele Carol al II-lea" a fost redenumit în anul 1948 *Parcul Stalin*, în onoarea liderului sovietic Iosif Stalin. Schimbarea denumirii era parte a unui proces mai amplu de sovietizare simbolică a spațiului public din România.

Deși numele parcului s-a modificat, structura peisageră realizată în perioada interbelică a fost păstrată în mare parte. Lacul, insulele, promenadele și principalele alei au continuat să definească organizarea spațială a parcului.

Reorganizarea administrativă și noile funcțiuni

În primii ani ai regimului comunist, parcul a fost reorganizat din punct de vedere administrativ și funcțional. Spațiile destinate anterior cluburilor private sau activităților elitiste au fost integrate într-un sistem de baze sportive și de agrement accesibile publicului larg.

Această reorganizare reflecta politica socială a regimului, care promova accesul populației la activități sportive și recreative. În parcul Herăstrău au fost amenajate terenuri de sport, spații pentru gimnastică, zone de plimbare și diferite facilități pentru activități în aer liber.

În același timp, lacul a continuat să fie utilizat pentru activități nautice. Debarcaderele existente au fost modernizate, iar plimbările cu barca sau cu vaporașul au devenit una dintre principalele atracții ale parcului.

Transformarea spațiilor expoziționale

Pavilioanele temporare construite pentru expozițiile „Luna Bucureștilor" din perioada interbelică au suferit modificări importante în perioada comunistă. Unele dintre aceste construcții au fost demolate, iar altele au fost adaptate pentru noi funcțiuni.

Spațiile rămase libere au fost transformate în zone de agrement sau în peluze destinate recreerii. În unele cazuri au fost construite clădiri noi, cu funcțiuni sportive sau administrative.

Această transformare a marcat trecerea de la caracterul expozițional și reprezentativ al parcului interbelic la un rol mai pronunțat de spațiu recreativ destinat populației.

Amenajările peisagere și întreținerea vegetației

În perioada comunistă au fost realizate și unele intervenții asupra vegetației și asupra peisajului parcului. Au fost plantate noi aliniamente de arbori și au fost întreținute masivele vegetale existente.

Administrația orașului a urmărit menținerea caracterului natural al parcului, iar lucrările de întreținere au inclus refacerea peluzelor, replantarea arborilor afectați de îmbătrânire și îngrijirea spațiilor verzi. În același timp, au fost modernizate unele alei și au fost introduse noi elemente de mobilier urban, precum bănci, corpuri de iluminat și pergole.

Parcul ca spațiu al recreerii populare

După instaurarea regimului comunist, parcul a fost reorganizat după modelul parcurilor de cultură și odihnă din Uniunea Sovietică, devenind Parcul de Cultură și Odihnă „I. V. Stalin". Aceste parcuri erau concepute nu doar ca spații de recreere, ci și ca instrumente de educație ideologică și de mobilizare socială.

În anii 1950–1980, Parcul Herăstrău a devenit unul dintre cele mai frecventate locuri de recreere ale Bucureștiului. Pentru locuitorii capitalei, parcul reprezenta un spațiu accesibil unde puteau petrece timpul liber în aer liber.

În weekenduri și în zilele de sărbătoare, parcul era animat de numeroși vizitatori. Familiile veneau pentru plimbări pe malul lacului, copiii foloseau locurile de joacă, iar tinerii participau la activități sportive sau culturale.

Pe lac se organizau plimbări cu barca și cu vaporașul, iar unele zone ale parcului erau folosite pentru competiții nautice sau pentru activități sportive. În perioada stalinistă, în parc a funcționat Casa de Cultură a Parcului de Cultură și Odihnă „I. V. Stalin", unde erau organizate întâlniri publice, conferințe și evenimente dedicate „oamenilor muncii", scriitorilor, oamenilor de știință și artiștilor. Aceste activități reflectau rolul ideologic atribuit parcurilor urbane în perioada comunistă.

După redenumirea parcului în cinstea lui Iosif Stalin, la intrarea principală a fost amplasată o statuie a liderului sovietic, care a rămas acolo timp de aproximativ unsprezece ani. Monumentul reprezenta un element central al simbolisticii politice a parcului în perioada stalinistă.

Destalinizarea și revenirea la denumirea Herăstrău

În anii 1960, schimbările politice din blocul socialist au dus la un proces de destalinizare în mai multe țări est-europene. În România, acest proces s-a reflectat și în schimbarea denumirilor unor spații publice.

În anul 1962, Parcul Stalin a fost redenumit oficial Parcul Herăstrău, revenindu-se la denumirea tradițională a zonei, derivată din numele lacului și din toponimul istoric al locului. Această schimbare a marcat o distanțare simbolică față de perioada stalinistă și a contribuit la recuperarea identității locale a parcului.

Parcul în viața cotidiană a Bucureștiului socialist

În ultimele decenii ale perioadei comuniste, Herăstrăul era deja consacrat ca unul dintre cele mai importante spații verzi ale capitalei. Dimensiunea sa, prezența lacului și diversitatea zonelor de recreere îl făceau atractiv pentru locuitorii orașului.

Parcul devenise un loc de întâlnire pentru diferite categorii sociale și un spațiu în care se desfășurau numeroase activități recreative. În același timp, el reprezenta una dintre puținele zone din București unde locuitorii puteau experimenta un contact direct cu natura într-un oraș tot mai dens construit.

Prin menținerea structurii sale peisagere interbelice și prin adaptarea funcțiunilor la nevoile societății, Parcul Herăstrău a reușit să își păstreze rolul central în viața urbană a capitalei și în perioada regimului comunist.

Transformările parcului după 1990

Schimbările politice și noul context urban

Căderea regimului comunist în decembrie 1989 a deschis o nouă etapă în evoluția Bucureștiului și, implicit, în evoluția Parcului Herăstrău. Tranziția către economia de piață și transformările instituționale ale administrației urbane au avut un impact direct asupra modului de gestionare și utilizare a spațiilor publice.

În anii 1990, capitala a intrat într-un proces rapid de restructurare economică și socială. Noile realități urbane au adus atât oportunități de modernizare, cât și presiuni asupra unor zone cu valoare peisageră sau patrimonială. Parcul Herăstrău, situat într-o zonă a orașului care începea să se dezvolte accelerat din punct de vedere imobiliar, a devenit una dintre zonele cele mai vizibile ale acestor transformări.

În același timp, parcul a continuat să fie unul dintre principalele spații de recreere ale capitalei, fiind frecventat zilnic de un număr mare de vizitatori.

Apariția funcțiunilor comerciale

Una dintre cele mai vizibile transformări ale parcului după 1990 a fost apariția unui număr tot mai mare de restaurante, terase și cluburi pe malurile lacului. Aceste activități comerciale s-au dezvoltat mai ales în zonele unde existau deja construcții sau infrastructuri recreative.

În unele cazuri, clădiri existente au fost renovate și transformate în restaurante sau spații de divertisment. În alte situații, au fost realizate construcții noi sau extinderi ale celor existente.

Această evoluție a schimbat într-o anumită măsură caracterul unor zone ale parcului, introducând funcțiuni comerciale într-un spațiu care fusese conceput inițial ca parc public. Pentru unii vizitatori, aceste amenajări au reprezentat o diversificare a activităților disponibile; pentru alții, ele au ridicat probleme legate de ocuparea spațiului public și de protejarea peisajului.

Dezvoltarea urbană a zonei de nord

În paralel cu transformările din interiorul parcului, zona de nord a Bucureștiului a cunoscut o dezvoltare urbană rapidă. Cartierele rezidențiale din apropierea lacului Herăstrău au devenit unele dintre cele mai atractive zone ale orașului pentru locuințe și pentru activități comerciale.

Construirea de clădiri de birouri, hoteluri și ansambluri rezidențiale a modificat peisajul urban din jurul parcului. În același timp, aceste dezvoltări au crescut valoarea economică a terenurilor din zonă și au intensificat presiunea asupra spațiilor verzi.

Proximitatea parcului a devenit un element important pentru dezvoltările imobiliare din nordul capitalei, iar imaginea lacului și a vegetației a fost adesea folosită ca argument pentru promovarea acestor proiecte.

Modernizarea infrastructurii parcului

Începând cu anii 2000, administrația municipiului București a realizat mai multe programe de modernizare a infrastructurii parcului. Aceste lucrări au urmărit îmbunătățirea condițiilor de utilizare a spațiului public și adaptarea parcului la noile nevoi ale populației.

Au fost refăcute numeroase alei, au fost instalate sisteme moderne de iluminat și au fost amenajate piste pentru biciclete. De asemenea, au fost create noi locuri de joacă pentru copii și spații destinate activităților sportive.

Unele dintre aceste intervenții au fost realizate în cadrul unor proiecte mai ample de reabilitare a parcurilor din București, care urmăreau modernizarea infrastructurii urbane și creșterea calității spațiilor publice.

Redenumirea parcului în 2017

Un moment important în istoria recentă a parcului a avut loc în anul 2017, când Consiliul General al Municipiului București a decis schimbarea denumirii oficiale a parcului în *Parcul Regele Mihai I al României*.

Decizia a fost luată la scurt timp după moartea fostului suveran, în decembrie 2017, și a fost interpretată ca un gest simbolic de recunoaștere a rolului monarhiei în istoria României și de recuperare a memoriei istorice a perioadei interbelice. Denumirea Herăstrău continuă însă să fie utilizată frecvent în limbajul cotidian, reflectând puternica asociere dintre parc și lacul în jurul căruia a fost amenajat.

Creșterea utilizării recreative

În ultimele decenii, Parcul Herăstrău a devenit unul dintre cele mai importante spații de recreere ale capitalei. Numărul vizitatorilor a crescut considerabil, mai ales în weekenduri și în sezonul cald.

Parcul este utilizat pentru o gamă largă de activități: plimbări, alergare, ciclism, plimbări cu barca sau participarea la evenimente culturale și sportive. În același timp, lacul și vegetația contribuie la crearea unui microclimat mai plăcut, ceea ce face din parc un refugiu important față de densitatea urbană a orașului.

Această utilizare intensă a parcului evidențiază importanța sa pentru viața urbană a Bucureștiului contemporan.

Provocările contemporane

Transformările recente ale parcului au generat și o serie de dezbateri privind modul în care acest spațiu trebuie administrat și protejat. Printre principalele probleme discutate se numără presiunea imobiliară asupra malurilor lacului, extinderea funcțiunilor comerciale și necesitatea conservării caracterului istoric al parcului.

Specialiștii în urbanism și peisagistică subliniază importanța menținerii echilibrului dintre funcția recreativă a parcului și protejarea valorii sale peisagere și patrimoniale. În acest sens, statutul său de parc istoric și includerea în zona protejată a orașului reprezintă instrumente importante pentru conservarea identității sale.

Zonele funcționale ale parcului

Structura generală a spațiului parcului

Parcul Herăstrău este organizat într-o structură spațială complexă, în care diferite zone funcționale coexistă și se completează reciproc. Această organizare este rezultatul concepției urbanistice interbelice, dar și al transformărilor ulterioare care au adaptat parcul la nevoile unei populații urbane în continuă creștere.

Structura parcului este determinată în primul rând de prezența lacului Herăstrău, care ocupă o poziție centrală și organizează majoritatea perspectivelor și a traseelor de circulație. În jurul lacului sunt dispuse zonele de promenadă, spațiile de agrement, zonele culturale și masivele vegetale.

Din punct de vedere funcțional, parcul poate fi împărțit în mai multe categorii de spații: zone culturale, zone de promenadă, zone sportive și recreative, zone naturale și zone comerciale sau de servicii.

Zona culturală – Muzeul Național al Satului

Una dintre cele mai importante componente funcționale ale parcului este zona culturală reprezentată de Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, situat pe malul vestic al lacului.

Muzeul a fost inaugurat în anul 1936 și reprezintă unul dintre cele mai importante muzee în aer liber din Europa. El este organizat ca un ansamblu de gospodării tradiționale provenite din diferite regiuni ale României, reconstruite în cadrul muzeului pentru a ilustra diversitatea arhitecturii rurale românești.

Zona muzeului este caracterizată printr-un peisaj mai liniștit și mai natural, în care vegetația și construcțiile tradiționale creează o atmosferă distinctă față de restul parcului. Această zonă are o funcție culturală și educativă importantă, atrăgând atât vizitatori români, cât și turiști străini.

Promenada lacului

Promenada lacului reprezintă una dintre cele mai frecventate zone ale parcului și constituie un element definitoriu al experienței spațiale oferite de Herăstrău.

Alei largi urmăresc conturul malurilor lacului, oferind vizitatorilor perspective ample asupra oglinzii de apă și asupra insulelor. Aceste promenade sunt amenajate cu bănci, pergole, debarcadere și spații pentru odihnă.

În anumite zone, promenada se apropie foarte mult de apă, permițând accesul direct la lac. În alte zone, vegetația creează un ecran natural între alei și apă, generând spații mai intime și mai liniștite. Promenada lacului este utilizată intens pentru plimbări, jogging sau ciclism și reprezintă una dintre principalele atracții ale parcului.

Zonele de agrement și recreere

Parcul include numeroase zone destinate activităților recreative. Aceste spații sunt distribuite în diferite părți ale parcului și oferă facilități pentru o gamă largă de activități.

Printre acestea se numără terenuri sportive, spații pentru activități nautice și zone pentru plimbări cu barca sau cu vaporașul. Lacul Herăstrău este utilizat pentru activități recreative ușoare, iar debarcaderele amplasate pe maluri permit accesul vizitatorilor la aceste activități.

De asemenea, în parc există locuri de joacă pentru copii, piste pentru biciclete și zone pentru fitness în aer liber. Aceste amenajări reflectă adaptarea parcului la nevoile contemporane ale populației urbane.

Zonele naturale și vegetația

O parte importantă a parcului este ocupată de masive vegetale dense și de peluze largi. Aceste zone au rolul de a crea un cadru natural și de a oferi spații de relaxare pentru vizitatori.

Vegetatia parcului include numeroase specii de arbori ornamentali și arbori autohtoni, plantați în diferite etape ale amenajării parcului. Masivele vegetale sunt organizate astfel încât să creeze o succesiune de spații deschise și spații umbrite, contribuind la diversitatea peisajului.

Aceste zone naturale au și un rol ecologic important, oferind habitat pentru diferite specii de păsări și contribuind la reglarea microclimatului urban.

Insulele lacului

Insulele lacului Herăstrău reprezintă un element important al structurii spațiale a parcului. Ele au fost create în timpul lucrărilor de sistematizare din anii 1930 și sunt dispuse în diferite zone ale lacului.

Unele dintre aceste insule sunt accesibile publicului și sunt utilizate pentru activități recreative, în timp ce altele sunt lăsate într-o stare mai naturală. Prin prezența lor, insulele contribuie la fragmentarea suprafeței lacului și la crearea unor perspective variate asupra apei.

În același timp, insulele constituie zone importante pentru biodiversitate, fiind locuri de refugiu pentru păsări și alte specii de faună.

Zonele comerciale și de servicii

În ultimele decenii, în unele zone ale parcului au apărut funcțiuni comerciale și de servicii. Restaurantele, terasele și cafenelele amplasate pe malurile lacului oferă vizitatorilor posibilitatea de a petrece timpul în parc într-un cadru relaxant.

Aceste spații sunt concentrate mai ales în zonele cu acces facil dinspre oraș și în apropierea intrărilor principale ale parcului. Deși aceste funcțiuni contribuie la dinamica socială a parcului, ele trebuie gestionate cu atenție pentru a nu afecta caracterul peisager și accesul public la spațiile verzi.

Vegetația și ecosistemul urban

Parcul Herăstrău ca ecosistem urban

Parcul Herăstrău reprezintă unul dintre cele mai importante ecosisteme urbane ale Bucureștiului. Prin dimensiunea sa, prin prezența lacului și prin diversitatea vegetației, parcul joacă un rol esențial în echilibrul ecologic al capitalei. El funcționează ca un spațiu de tranziție între mediul urban construit și elementele naturale ale luncii Colentinei.

Într-un oraș caracterizat prin densitate mare a construcțiilor și printr-un trafic intens, prezența unor suprafețe extinse de vegetație are un impact major asupra calității mediului. Parcul contribuie la reducerea poluării atmosferice, la reglarea temperaturii și la îmbunătățirea calității aerului.

În același timp, Herăstrăul reprezintă un habitat important pentru numeroase specii de plante și animale, care găsesc aici condiții favorabile de dezvoltare în interiorul unui mediu urban.

Structura vegetației parcului

Vegetația parcului este rezultatul unei combinații între elemente naturale preexistente și plantații realizate în diferite etape ale amenajării sale. În timpul lucrărilor de amenajare din anii 1930, o parte din vegetația existentă a fost păstrată, iar alte zone au fost plantate cu arbori ornamentali și specii adaptate mediului urban.

Structura vegetației este organizată în mai multe tipuri de spații: aliniamente de arbori de-a lungul aleilor principale, masive vegetale compacte care delimitează diferite zone ale parcului, peluze deschise destinate recreerii, zone de vegetație spontană în apropierea lacului.

Această organizare creează o alternanță între spații deschise și spații umbrite, oferind vizitatorilor o varietate de experiențe peisagere.

Speciile arboricole

Parcul include un număr mare de specii arboricole, atât autohtone, cât și ornamentale. Printre speciile frecvent întâlnite se numără teiul, platanul, castanul, plopul, salcia și diferite specii de arțari.

Teii și castanii sunt adesea plantați de-a lungul aleilor principale, unde creează aliniamente spectaculoase în perioada de înflorire. Platanul, un arbore ornamental rezistent la condițiile urbane, este utilizat frecvent în spațiile deschise și în apropierea promenadelor.

În apropierea lacului sunt prezente numeroase exemplare de salcie, specie caracteristică zonelor umede. Ramurile lor arcuite creează un peisaj specific malurilor lacurilor și contribuie la integrarea vegetației în peisajul acvatic.

Vegetația lacului și zonele umede

Malurile lacului Herăstrău sunt caracterizate printr-o vegetație specifică zonelor umede. Stuful, papura și alte plante acvatice sunt prezente în anumite zone ale lacului, unde contribuie la filtrarea apei și la stabilizarea malurilor.

Aceste plante joacă un rol important în ecosistemul lacului, deoarece oferă habitat pentru numeroase specii de păsări și organisme acvatice. Ele contribuie, de asemenea, la menținerea calității apei prin procese naturale de filtrare. În unele zone ale lacului, vegetația este lăsată să se dezvolte mai liber, pentru a crea microhabitate favorabile biodiversității.

Fauna parcului

Diversitatea vegetației și prezența lacului au permis dezvoltarea unei faune urbane relativ bogate. Parcul Herăstrău găzduiește numeroase specii de păsări, unele dintre ele fiind permanente, iar altele migratoare.

Printre speciile frecvent observate se numără rațele sălbatice, lebedele, lișițele și diferite specii de pescăruși. În anumite perioade ale anului pot fi observate și alte păsări acvatice sau păsări de pădure.

Pe lângă păsări, parcul oferă habitat pentru diverse mamifere mici, precum arici sau veverițe, precum și pentru numeroase insecte și organisme acvatice. Prezența acestei faune contribuie la caracterul natural al parcului și îl transformă într-un spațiu important pentru observarea naturii în interiorul orașului.

Rolul lacului în microclimatul urban

Lacul Herăstrău are un rol important în reglarea microclimatului zonei. Suprafața mare de apă contribuie la moderarea temperaturilor și la creșterea umidității aerului în perioadele calde.

În timpul verii, evaporarea apei produce un efect de răcire care face ca temperatura din interiorul parcului să fie mai scăzută decât în zonele dens construite ale orașului. Acest fenomen transformă parcul într-un refugiu climatic pentru locuitorii capitalei în perioadele cu temperaturi ridicate.

În același timp, lacul contribuie la circulația aerului și la dispersarea poluanților, îmbunătățind calitatea mediului urban.

Importanța ecologică a parcului

Prin dimensiunea sa și prin diversitatea habitatelor pe care le include, Parcul Herăstrău reprezintă un element esențial al infrastructurii verzi a Bucureștiului. El contribuie la menținerea echilibrului ecologic al orașului și la îmbunătățirea calității vieții locuitorilor.

Parcul face parte dintr-un sistem mai larg de spații verzi și zone naturale care include lacurile Colentinei, pădurea Băneasa și alte parcuri urbane. Împreună, aceste spații formează o rețea ecologică care susține biodiversitatea și contribuie la adaptarea orașului la schimbările climatice.

Protejarea și gestionarea atentă a vegetației și a ecosistemului lacului sunt esențiale pentru menținerea acestor funcții ecologice și pentru conservarea caracterului natural al parcului.

Lacul Herăstrău

Originea lacului și contextul hidrografic

Lacul Herăstrău reprezintă elementul natural central în jurul căruia a fost organizat întregul parc. El face parte din sistemul de lacuri amenajate pe râul Colentina, unul dintre cele mai importante cursuri de apă care traversează zona de nord a Bucureștiului.

În forma sa actuală, lacul este rezultatul lucrărilor de regularizare hidrotehnică realizate în perioada interbelică. Înainte de aceste intervenții, în zona Herăstrău exista o acumulare naturală de apă formată prin lărgirea albiei râului Colentina și prin acumularea apelor în zonele joase ale luncii. Aceste ape formau un lac natural relativ instabil, ale cărui dimensiuni și limite variau în funcție de nivelul precipitațiilor și de debitul râului.

Lunca Colentinei era caracterizată printr-un peisaj dominat de bălți, stufărișuri și vegetație specifică zonelor umede. Acest mediu natural oferea condiții favorabile pentru pescuit și pentru alte activități tradiționale, dar prezenta și probleme sanitare, deoarece zonele mlăștinoase favorizau dezvoltarea insectelor și a bolilor.

În primele decenii ale secolului XX, autoritățile municipale au decis transformarea acestei lunci într-un sistem controlat de lacuri artificiale, capabile să îndeplinească atât funcții hidrotehnice, cât și funcții recreative. În acest context, lacul Herăstrău a fost amenajat ca unul dintre principalele lacuri ale sistemului Colentina.

Lucrările de sistematizare din perioada interbelică

Amenajarea lacului Herăstrău a fost realizată în anii 1930, în cadrul unui amplu program de sistematizare a râului Colentina. Lucrările au implicat intervenții tehnice de mare amploare, menite să transforme lacul natural într-o acumulare artificială stabilă.

Pentru realizarea noii configurații a lacului, au fost efectuate excavații masive și au fost deplasate cantități importante de pământ. Estimările contemporane indică faptul că aproximativ 1,5 milioane de metri cubi de pământ au fost excavați și redistribuiți pentru modelarea malurilor și pentru crearea insulelor artificiale.

Malurile lacului au fost rectificate și consolidate pentru a preveni eroziunea produsă de valurile generate de vânt sau de circulația ambarcațiunilor. În anumite zone au fost construite diguri și ziduri de sprijin, iar în altele malurile au fost amenajate cu pante line, acoperite cu vegetație.

Prin aceste intervenții, lacul a dobândit o formă mai regulată și o stabilitate hidrologică mult mai mare decât în perioada anterioară.

Dimensiunile și caracteristicile lacului

În forma sa actuală, lacul Herăstrău are dimensiuni considerabile, fiind unul dintre cele mai mari lacuri din București.

Lungimea lacului este de aproximativ 3,5 kilometri, iar lățimea variază între aproximativ 50 și 1000 de metri, în funcție de sectorul lacului. Suprafața totală a lacului este de aproximativ 77 de hectare, ceea ce îl face unul dintre cele mai întinse luciuri de apă din capitală.

Adâncimea apei variază în general între 1 și 5 metri, iar volumul total al apei este estimat la aproximativ 2,08 milioane de metri cubi. Lungimea totală a malurilor depășește 7 kilometri, ceea ce oferă condiții excelente pentru amenajarea promenadelor și a zonelor de agrement.

Forma lacului este relativ alungită, urmărind direcția generală a văii Colentinei. În unele sectoare, lacul se lărgește semnificativ, formând golfuri sau bazine mai largi, care contribuie la diversitatea peisajului.

Integrarea în sistemul lacurilor Colentinei

Lacul Herăstrău nu funcționează ca o acumulare izolată, ci face parte dintr-un sistem hidrotehnic complex format din mai multe lacuri dispuse în salbă de-a lungul râului Colentina.

În amonte se află lacurile Buftea, Mogoșoaia, Străulești și Băneasa, care alimentează Herăstrăul cu apă. În aval, lacul Herăstrău evacuează apa către lacul Florească, prin intermediul unui sistem de ecluze și baraje.

Acest sistem permite controlul nivelului apei și reglarea debitului în diferitele lacuri. În același timp, el contribuie la prevenirea inundațiilor și la menținerea unui echilibru hidrologic în zona de nord a capitalei. Prin integrarea sa în acest sistem, lacul Herăstrău joacă un rol important în gestionarea resurselor de apă ale orașului.

Insulele lacului

Un element caracteristic al lacului Herăstrău este prezența mai multor insule artificiale, create în timpul lucrărilor de sistematizare din anii 1930.

Amenajarea lacului Herăstrău, începută în 1933, a presupus și crearea celor trei insule artificiale existente și astăzi, realizate din pământul excavat în timpul lucrărilor de regularizare a lacului și de modelare a malurilor. Aceste insule au devenit elemente importante ale compoziției peisagere a parcului.

Aceste insule au fost realizate din pământul excavat în timpul lucrărilor de amenajare a lacului. Ele au fost amplasate strategic pentru a fragmenta suprafața apei și pentru a crea perspective variate asupra peisajului lacului.

Din punct de vedere peisager, insulele contribuie la dinamica vizuală a lacului, oferind puncte de interes pentru vizitatori și diversificând configurația spațiului acvatic. În același timp, ele oferă refugii pentru vegetație și pentru fauna acvatică.

Unele dintre aceste insule sunt accesibile publicului sau sunt utilizate pentru activități recreative, în timp ce altele sunt lăsate într-o stare mai naturală.

Utilizarea lacului pentru agrement

De la amenajarea sa în perioada interbelică, lacul Herăstrău a fost utilizat intens pentru activități recreative. Debarcaderele construite pe malurile lacului permit accesul vizitatorilor la diferite activități nautice.

Plimbările cu barca, cu hidrobicicleta sau cu vaporașul sunt printre cele mai populare activități desfășurate pe lac. Aceste activități contribuie la dinamica socială a parcului și atrag un număr mare de vizitatori, mai ales în sezonul cald.

În anumite perioade au fost organizate și competiții sportive sau demonstrații nautice, lacul oferind un cadru adecvat pentru astfel de evenimente.

Rolul lacului în peisajul parcului

Din punct de vedere peisager, lacul Herăstrău reprezintă elementul dominant al parcului. Oglinda de apă creează perspective ample și reflectă vegetația și cerul, amplificând senzația de spațiu și lumină.

Prezența lacului permite organizarea unor promenade lungi de-a lungul malurilor, care oferă vizitatorilor o varietate de privelişti asupra apei și asupra insulelor. În același timp, lacul contribuie la diversitatea peisajului prin alternanța dintre zonele deschise ale apei și zonele cu vegetație densă.

Prin dimensiunea sa și prin poziția centrală în structura parcului, lacul Herăstrău definește identitatea spațială a întregului ansamblu și reprezintă unul dintre cele mai importante elemente ale peisajului urban al Bucureștiului.

Anexă: Arhitecții Parcului Herăstrău

Amenajarea Parcului Herăstrău, unul dintre cele mai mari și mai importante parcuri urbane ale Bucureștiului, a implicat de-a lungul timpului contribuția unui număr semnificativ de arhitecți, urbaniști și ingineri. Proiectul parcului nu a fost rezultatul unei singure intervenții, ci al unei succesiuni de etape istorice distincte, în care diferite generații de specialiști au participat la conceperea, realizarea și transformarea acestui spațiu peisager.

Prima etapă majoră a fost reprezentată de amenajarea interbelică a parcului, realizată în anii 1930 în contextul sistematizării lacurilor Colentinei și al organizării expoziției urbane „Luna Bucureștilor". Această etapă a implicat arhitecți moderniști importanți și specialiști în urbanism și peisagistică. Ulterior, în perioada stalinistă și socialistă, parcul a fost reorganizat și extins în cadrul proiectului Parcului de Cultură și Odihnă „I. V. Stalin", elaborat de colectivele Institutului Proiect București. Lista arhitecților legați de Parcul Herăstrău reflectă astfel evoluția arhitecturii și urbanismului românesc din secolul XX, de la modernismul interbelic până la arhitectura și planificarea urbană a perioadei socialiste.

Arhitecții concepției interbelice a parcului

Amenajarea Parcului Herăstrău a început în prima jumătate a anilor 1930, într-un context urbanistic în care Bucureștiul se afla într-un proces accelerat de modernizare. Proiectul parcului a fost integrat într-un program mai amplu de sistematizare a râului Colentina și de creare a unui sistem de lacuri și spații verzi în zona de nord a orașului.

Printre specialiștii care au contribuit la concepția generală a parcului se numără arhitecții Ernest Pinard și Friedrich Rebhun, implicați în proiectarea peisageră și în organizarea spațiului parcului. Concepția lor a urmărit integrarea lacului Herăstrău într-un ansamblu peisager amplu, în care apa, vegetația și traseele de promenadă să formeze un sistem coerent.

În același timp, urbanistul Cincinat Sfințescu a avut un rol important în promovarea ideii de parc național în zona Herăstrău și în integrarea acestuia în planurile de dezvoltare ale capitalei. Studiile și proiectele sale de sistematizare urbană au susținut crearea unor mari spații verzi în București, considerate esențiale pentru modernizarea orașului.

La amenajările arhitecturale realizate în parc, în special în contextul expozițiilor „Luna Bucureștilor", au participat și câțiva dintre cei mai importanți arhitecți moderni ai României interbelice. Printre aceștia se numără Octav Doicescu, Horia Creangă, Duiliu Marcu și G. M. Cantacuzino, autori ai unor pavilioane și construcții temporare care reflectau tendințele moderniste ale arhitecturii epocii. Aceste intervenții au contribuit la transformarea parcului într-un spațiu reprezentativ pentru modernitatea urbană a Bucureștiului interbelic.

Ingineria hidrotehnică și amenajarea lacului

Realizarea parcului nu ar fi fost posibilă fără lucrările hidrotehnice de mare amploare care au transformat zona mlăștinoasă a luncii Colentinei într-un sistem de lacuri artificiale. Aceste lucrări au fost coordonate de inginerul Nicolae Caranfil, unul dintre cei mai importanți specialiști în infrastructura urbană ai Bucureștiului din perioada interbelică. Sub conducerea

sa a fost realizată sistematizarea râului Colentina, care a inclus regularizarea cursului de apă, crearea lacurilor artificiale și stabilizarea malurilor. Amenajarea lacului Herăstrău a presupus excavații masive și redistribuirea unor volume importante de pământ, folosite pentru modelarea malurilor și pentru crearea insulelor artificiale. Această intervenție tehnică a constituit baza fizică pe care s-a dezvoltat ulterior parcul.

Arhitecții sistematizării staliniste

După instaurarea regimului comunist, parcul a fost reorganizat în cadrul unui program urbanistic inspirat de modelul sovietic al „parcurilor de cultură și odihnă". În această perioadă, parcul a fost redenumit Parcul de Cultură și Odihnă I. V. Stalin, iar structura sa a fost adaptată noilor funcțiuni recreative și propagandistice.

Proiectul de sistematizare realizat în anii 1950 a fost elaborat de Institutul Proiect București, una dintre principalele instituții de proiectare urbanistică ale epocii. Autorul proiectului a fost arhitectul Constantin Moșinschi, care a coordonat un colectiv de specialiști implicați în reorganizarea parcului.

Printre colaboratorii acestui proiect se numără arhitecții René Ghelman, Ion Ștefan, Lidia Andronescu, Mario Stoppa, Gheorghe Nadrag, Aurel Tofan și Justin Vlădescu, la care se adaugă proiectantul Panait Grădinaru. Aceștia au participat la elaborarea planului de sistematizare care prevedea reorganizarea zonelor de agrement, construirea unor noi pavilioane și adaptarea parcului la modelul parcurilor socialiste. Intervențiile realizate în această perioadă au introdus noi spații destinate activităților sportive, culturale și recreative, modificând parțial structura parcului interbelic.

Arhitectura construcțiilor socialiste din parc

În perioada stalinistă au fost realizate și câteva construcții noi în interiorul parcului, unele dintre ele destinate expozițiilor sau activităților culturale. Un exemplu important este Pavilionul H, cunoscut ulterior sub numele de Berăria H, construit între anii 1949 și 1953. Proiectul acestei clădiri a fost realizat de arhitecții Gustav Gusti, Harry Stern și Ascanio Damian, în colaborare cu inginerul E. Țițariu.

Pavilionul făcea parte din ansamblul expozițional al parcului și era destinat prezentării realizărilor industriei socialiste. Arhitectura sa reflecta stilul monumental caracteristic perioadei staliniste.

Istoria Parcului Herăstrău este strâns legată, așadar, de activitatea unui număr important de arhitecți, urbaniști și ingineri care au contribuit, în diferite perioade istorice, la conceperea și transformarea acestui spațiu urban. De la arhitecții moderniști ai perioadei interbelice până la colectivele de proiectare ale perioadei socialiste, fiecare generație de specialiști a adăugat noi elemente în evoluția parcului.

Prin contribuția lor, Parcul Herăstrău a devenit nu doar un spațiu de recreere, ci și un exemplu reprezentativ al modului în care arhitectura peisageră și urbanismul pot modela relația dintre natură și oraș.

Referințe

- O istorie uitată: Herăstrău – agrement, propagandă și sovietizarea naturii (B365)
- King Michael I Park (Herăstrău Park) (Wikipedia)
- Ziua de naștere a Parcului Herăstrău (Historia)
- Parcul Herăstrău – un loc îndrăgit de bucureșteni (Ziarul Lumina)
- Povestea Parcului Herăstrău (Observator News)
- Istoria Parcului Herăstrău – amenajarea mlaștinii a durat trei ani (Mediaflux)
- O filă din istoria Parcului Herăstrău (Turism Istoric)
- Amenajarea râului Colentina și a lacurilor sale (Historia)
- Lacurile Colentinei și sistemul hidrotehnic al Bucureștiului (Historia)
- Sistematizarea Parcului de Cultură și Odihnă I. V. Stalin – București (Property INDEX – arhivă documentară)
- [Constantin C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, Editura Sport-Turism, 1979]
- [Dan Berindei, *Orașul București – reședință și capitală a Țării Românești*, Editura Univers Enciclopedic, 2003]
- [Gheorghe Curinschi-Vorona, *Istoria arhitecturii în România*, Editura Tehnică, 1981]
- [Dinu C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre*, Editura pentru Literatură, 1966]
- [Alexandru Panaitescu, *București – ghid de arhitectură pentru fiecare*, Editura Simetria, 2016]
- [Cincinat Sfințescu, *Urbanistica generală*, Editura Cartea Românească, 1933]
- [Marcel Melicson, *Bucureștii în veacul al XIX-lea*, Editura Meridiane, 1970]
- [Grigore Ionescu, *București – ghid istoric și artistic*, Editura Fundației Culturale Române, 2001]
- [Mircea Enescu, *Arhitectura peisajului*, Editura Tehnică, 1974]
- [Mihai Oroveanu, *București – arhitectură și modernitate*, Editura Simetria, 2002]